

YAHUDİLİKTE EVLİLİK ve ÇOCUK ALGISI

Merve BÖRKLÜ

YAHUDİLİKTE EVLİLİK
ve
ÇOCUK ALGISI

Merve BÖRKLÜ

DTA Yayıncılık

-3-

YAHUDİLİKTE EVLİLİK

ve

ÇOCUK ALGISI

Merve BÖRKLÜ

Editör

İsmet TUNÇ

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Ahmet TUNÇDEMİR

ISBN: 978-625-94425-3-2

Sertifika No: 74919

1. Baskı: Mart 2024 - Bursa

Kapak Görseli: Bir Yahudi düşünü (1903), Jozef Israëls.

Yayıncı

DTA Yayıncılık Bilişim Ltd. Şti.

Odunluk Mah. Akademi Cad. Zeno Business Center Sitesi C ve

D Blok No: 2C İç Kapı No: 28 Nilüfer/Bursa

Telefon: +90 507 227 1297

e-posta: bilgi@dtayayincilik.com.tr

web: www.dtayayincilik.com.tr

Copyright © Bu Eserin bütün hakları DTA Yayıncılık'a aittir.
Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının
elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı,
çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

YAHUDİLİKTE EVLİLİK
ve
ÇOCUK ALGISI

Merve BÖRKLÜ

Bursa 2024

Merve BÖRKLÜ

Osmaniye’de dünyaya geldi. İlköğrenimi Kahramanmaraş’ta, orta öğrenimini Denizli’de, liseyi ise Hatay Dörttyol Anadolu Öğretmen Lisesi’nde tamamladı. Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi DİKAB bölümünde lisans, Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde Dinler Tarihi alanında yüksek lisansını tamamladı. MEB bünyesinde öğretmen olarak görev yapmaya devam etmekte olup aynı zamanda Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde Dinler Tarihi alanında doktora yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Takdim.....	7
Önsöz	9

GİRİŞ

İBRAHİMÎ DİNLERDE EVLİLİK

1. Yahudilikte Evlilik.....	15
2. Hıristiyanlıkta Evlilik	17
3. İslam'da Evlilik.....	18

1. BÖLÜM

YAHUDİLİKTE EVLİLİK

1.1. Yahudilikte Evlilik Algısı	25
1.2. Yahudilikte Evlilik Şartları	34
1.3. Yahudiliğin Cinsel Hayata Bakış Açısı.....	37
1.4. Yahudilikte Yasak Olan İlişkiler	44
1.4.1. Acı Su	49
1.4.2. Mamzer.....	51
1.5. Yahudilikte Kadın Algısı	52
1.6. Yahudilikte Dul ve Yetim Kalma.....	61
1.7. Yahudilikte Levirat Evlilik.....	64
1.8. Yahudilikte Asimilasyon ve Karışık Evlilikler.....	68
1.9. Yahudilikte Monogami ve Poligami	73
1.10. Yahudilikte Boşanma	75

2. BÖLÜM

YAHUDİLİKTE EVLENME MERASİMİ

2.1. Sözlenme (Şiduhin).....	86
2.2. Çeyiz Serme ve Hazırlıklar.....	88
2.3. Nişan (Eruşin veya Kiduşin).....	89
2.4. Çağrı (Oufruf)	91

2.5. Mikve.....	92
2.6. Evlilik Töreni.....	95
2.7. Örtme (Bedeken)	95
2.8. Hupa	96
2.9. Yüzük Takma Töreni	97
2.10. Ketuba.....	97
2.11. Yedi Kutsama (Şeva Beratoth).....	102
2.12. Bardak Kırma	103
2.13. Sembolik Zivaf (Yichud)	103
2.14. Düğün Yemeği (Seudat Mitsva).....	104

3. BÖLÜM

YAHUDİLİKTE ÇOCUK ALGISI

3.1. Yahudilikte İnsanın Yaratılması	108
3.2. Yahudilikte Lilit Efsanesi.....	109
3.3. Yahudilikte Çocuk Sahibi Olma	111
3.4. Yahudilikte Evlat Edinme.....	113
3.5. Doğum Öncesi İnanç ve Uygulamalar	113
3.6. Doğum Sonrası İnanç ve Uygulamalar	114
3.6.1. Brit Mila	118
3.6.2. Ad Verme	123
3.6.3. Pidyon Ha-Ben ve Vijola.....	124
3.6.4. Bar Mitzva ve Bat Mitzva.....	126
Sonuç.....	129
Kaynakça.....	133

KAYNAKÇA

- Acar, Halil İbrahim. “İslâm Hukuku Açısından Nişanlanma”
Erzurum: Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2005.
- Acıpayamlı, Orhan. Türkiye’de Doğumla ilgili Adet ve İnanmaların Etnolojik Etüdü. 2. Ankara: Konuk Kitabevi, 1975.
- Adam, Baki. Dinler Tarihi. Ankara: Grafiker Yayınları, 6. Basım, 2019.
- Adler, R. The Jew Who Wasn’t There: Halakha and the Jewish Woman, On Being a Jewish Feminist: A Reader. ed. S. Heschel, New York: Schocken, 1983.
- Adoni, Rav Yeuda. Musevilik Yahudi Olmayan Biriyle Evliliğe İzin Verir mi? 10.09.2011, Erişim uzman.tv.com
- Akbay, Zeynep. “Çağımızda Yahudilik”. Dinler Tarihi Ansiklopedisi. 2/448-467. İstanbul: Gelişim Yayınları, 1976.
- Alalu, Suzan, Klara Arditi, Eda Asayas. Yahudilikte Kavram ve Değerler. İstanbul: Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş., 1996.
- Arıklı, Ercan. “İnsan Eylemlerine İlişkin Yargılar”. Dinler Tarihi Ansiklopedisi. 2/388-398. İstanbul: Gelişim Basın ve Yayın A.Ş., 1976.
- Arslandaş, Nuh. İslam Toplumunda Yahudiler. İstanbul: İz Yayıncılık, 2011.
- Ashtor, Eliyahu. Sidrey ha-Nisuin be-Galot Yişmael be-Yeme ha-Beynayim. Mahanayim 83: 1963.
- Avi-Yonah, Michael “Punishment”. Encyclopaedia Judaica. Ed. Fred Skolnik. 16/734-740. Jerusalem: Keter Publishing House Ltd., 2007.
- Ay Arçın, Şeyma Eski İsrail’de Kadın, Krallık Öncesi ve Krallık Sonrası. İstanbul: Ayışığı Kitapları, 2017.
- Aydın, Mehmet. Ana Hatlarıyla Dinler Tarihi. İstanbul: Ensar Yayınları, 7. Basım, 2018.

- Aydın, Mehmet. "Hıristiyanlık". TDV İslam Ansiklopedisi. İstanbul: 1998.
- Aydın, Mehmet Akif. "Aile Hayatı" İlmihal II. (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2013). 2/199.
- Aydın, Mehmet Akif. "Aile". Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi (DİA). 2/196. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1989.
- Aytürk, İlker. "'Yahudi Kimdir?' Tartışması". Doğu-Batı Düşünce Dergisi Etnisite 11/44 (2008), 153-170.
- Baumel Joseph, Norma. "Bar Mitzvah/ Bat Mitzvah". Encyclopaedia Judaica. Ed. Fred Skolnik. 3/ 164-166. USA: Keter Publishing House Ltd, 2. Baskı, 2007.
- Baumgarten, Elisheva. "Birth". Encyclopedia Judaica. Ed. Fred Skolnik. USA: Macmillan Reference, 2007.
- Bayer, Bathja. "Elijah". Encyclopaedia Judaica. Ed. Fred Skolnik, Michael Berenbaum. VI/335, 338. USA: Thomson Gale, 2007.
- Ben-Sasson, Haim Hillel. "Assimilation". Encyclopaedia Judaica. Ed. Fred Skolnik. 2/606. New York: Keter Publishing House, 2007.
- Bergman, Judah. Jews and Moslems in their Populer Beliefs. Edot- Riv'on le-Folklor ve Etnologya 3, 1947-48.
- Berktaş, Fatmagül. Tek Tanrılı Dinler Karşısında Kadın. İstanbul: Metis Yayınları, 1996.
- Besalel, Yusuf. Yahudilik Ansiklopedisi. 3 Cilt. İstanbul: Gözlem Yayınları, 2001.
- Bloch, Abraham P. The Biblical and Historical Background of Jewish Customs and Ceromonies. New York: Ktav Publishing House, 1980.
- Braybrooke, Marcus. How to Understand Judaism. Great Britain: SCM Press Ltd, 1995.
- Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail. Sahîhu'l-Buhârî. Tahk., Mustafa Dîbu'l-Buğa, Dâru İbn Kesîr, Beyrût, 1993

- Cohen, Arthur A., Paul Mendes-Flohr. *Contemporary Jewish Religious Thought*. New York: The Free Press, 1988.
- Cohen, Harry A. "Halakhah". *A Basic Jewish Encyclopedia*. Hartford: Hartmore House, 1965.
- Cohn-Sherbok, Dan. *Judaism History, Belief and Practice*. London: British Library Cataloguing in Publication Data, 2003.
- Cohn, Haim Herman. "Capital Punishment". *Encyclopaedia Judaica*. Ed. Fred Skolnik. 4/446. New York: Thomson Gale, 2007.
- Cohn, Haim Hermann. "Incest". *Encyclopaedia Judaica*. Ed. Fred Skolnik. 9/756. New York: Thomson Gale, 2. Bas-
kı, 2007.
- Çinpolat, Salih. "Yahudilikte Çocuk Sahibi Olma Ve Çoğalma-
nın Yeri Ve Önemi". *Dini Araştırmalar* 20/51 (2017), 137-
152.
- Çinpolat, Salih. *Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam'da Çocukluk
Dönemi ile ilgili İnanç ve Uygulamalar (Fenomenolo-
jik Bir Yaklaşım)*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal
bilimler Enstitüsü, Doktora, 2017.
- Dârimî, Ebû Muhammed Abdullah b. Abdirrahim. *Süne-
nü'd-Dârimî*. Çağrı Yay., İstanbul, 1992.
- David Herr, Moshe "Monogamy". *Encyclopaedia Judaica*. Ed.
Fred Skolnik. 14/447-448. New York: Keter Publishing
House, 2007.
- Dosick, Rabbi Wayne. *Living Judaism The Complete Guide to
Jewish Belief*. New York: Harper Collins, 1998.
- Drucker, Malka. *Celebrating Life*. New York: 1984.
- Eliezer, Berkovits. *Jewish Women in Time and Torah*. Ine. Ho-
boken, New Jersey: Ktav Publishirig House, 1990.
- Emil G., Hirsch. "Eve". *The Jewish Encyclopedia*. Ed. Isidore
Singer. 4/275. New York: Funk and Wagnalls Company,
1951.

- Epstein, Louis M. *Sex Laws and Customs in Judaism*. New York: D.D. Bloch Pub, 1948.
- Erdem, Mustafa “Dinler ve Aile”. *Türk Aile Ansiklopedisi*. Ankara: 1991.
- Eroğlu, Ahmet Hikmet Osmanlı Devletinde Yahudiler. Ankara: Alperen Yayınları, 2000.
- Firestone, Reuven. *Yahudiliği Anlamak-İbrahim’in/Avraam’ın Çocukları*. İstanbul: Gözlem Yayınları, 2004.
- Fishman, Isodere. *Introduction to Judaism*. London: Vallentine, Mitchell & Co Ltd, 1958.
- Friedman, Mordechai A. *Developments in Jewish Marriage and Family Law as Reflected in the Cairo Geniza Documents*. ed. Norman Golb, Oxford: Proceedings of the Foundation Conference of the Society for Judaeo-Arabic Studies, 1996.
- Gafni, Isaiah M. . *The Jewish Family, Metaphor and Memory*. ed. David Kremer, New York: Oxford University Press, 1989.
- Garaudy, Roger. *İslâm ve İnsanlığın Geleceği*. ed. Cemal Aydın, İstanbul: 1990.
- Geffen, Rela Mintz. “Birth”. *Encyclopedia Judaica*. Ed. Fred Skolnik. vol 3. USA: Macmillan Reference, 2007.
- Ginzberg, Louis- J. Greenstone. “Dowry”. *Jewish Encyclopedia*.
- Ginzberg, Louis. *The Legends of the Jews 1: Bible Times and Characters From the Creation to Jacob*. thk. Translated by: Henrietta Szold. 1. Philadelphia: 1998.
- Goietin, S.D. *A Mediterranean Society*. Berkeley: University of California, 1967-1988.
- Goietin, S.D. *The Interplay of Jewish and Islamic Laws*. Leiden: E.J. Brill, 1980.
- Göregen, Mustafa, Gönül Turan. “Yahudilik’te Zina Suçunun Karşılığı Olan Recm’in İnsan Hayatı ve Ailenin Kutsallığı Bağlamında İncelenmesi”. *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5/10 (2018), 70-92.

- Graves, Robert, Raphael Patai. İbrani Mitleri Tekvin-Yaratılış Kitabı. İstanbul: Say Yayınları, 2009.
- Greenberg, Blu. On Women and Judaism. Philadelphia: 1981.
- Greenstone, Julius H. “Marriage-In Rabbinical Literature”. The Jewish Encyclopedia. Ed. Isidore Singer. 8/ 337. New York: Funk and Wagnalls Company, 1904.
- Güngör, Muhammed. Süleyman Mabedi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü / Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, 2005.
- Güre, Mustafa. Dinlerde Geçiş Dönemleriyle İlgili İnanç Ve Uygulamalar. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans, 2015.
- Gürkan, Salime Leyla. “Yahudi Geleneğinde Kadın Algısı”. Bütün Yönleriyle Yahudilik. 631-648. Ankara: 2012.
- Gürkan, Salime Leyla. Yahudilik. İstanbul: İSAM Yayınları, 2017.
- Gürkan, Salime Leyla. Ana Hatlarıyla Yahudilik. İstanbul: İSAM Yayınları, 5. Basım, 2019.
- H. Pope, Marvin, S. David Sperling. “Eve”. Encyclopaedia Judaica. Ed. Fred Skolnik. 6/572-573. USA: Keter Publishing House Ltd, 2007.
- Hasanoğlu, Eldar. Nuh Kanunları ve Nuhilik. Ankara: İSAM Yayınları, 2019.
- Hasanov, Eldar. İslam Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Yahudi Hukukunda Zina ve Benzeri Cinsel Suçlar. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans, 2007.
- Herodotos. Herodot Tarihi. çev. Müntekim Ökmen. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1993.
- Hertzberg, Arthur. Judaism. ed. George Braziller, New York: 1962.
- Hirschel, Revel. “Woman”. The Universal Jewish Encyclopedia. Ed. Isaac Landman. 10/565. New York: Universal Jewish Encyclopedia Co. Inc, 1948.

- Horowitz, Yehoshua. ha-Bat bi'Tkufat ha-Geonim.
- I.Abrahams. "Family (Jewish)". Encyclopedia of Religion and Ethics (ERE). c. V/ s.741. Edinburg: T.T. Clark, 1912.
- İbn Mâce, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezîd Kazvinî. Sünenü İbn Mâce. Tahk., Muhammed Fuad Abdülbâkî, Dâru İhyai't-Turasi'l-Arabî, 1975.
- İçten, Erdinç. "Yahudilikte Ketuba". Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
- İçten, Erdinç. Yahudilikte Ketuba. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Doktora, 2020.
- Jakobovits, Immanuel. "Sex". Encyclopaedia Judaica. Ed. Fred Skolnik. 18/329. USA: Keter Publishing House Ltd., 2007.
- Joseph, Norma Baumel. "Bat Mitzvah". Encyclopaedia Judaica. 3/ 165-167. New York: Keter Publishing House, 2007.
- Kaplan, Aryeh. Made in Heaven, A Jewish Wedding Guide. Jerusalem: Moznaim Publishing Corporation, 1983.
- Kaplan ,Zvi "Bar Mitzvah". Encyclopaedia Judaica. Ed. Fred Skolnik. 3/164-165. USA: Keter Publishing House Ltd, 2007.
- Kennel, William F. The Family in Perspective. New York: Meredith Publishing Company, 1966.
- Kılıçer, Esad. "İslam'da Aile Planlaması". Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1981.
- Kıranathıoğlu, Mustafa. "Yahudilikte Sünnet". Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (2018), 99-119.
- Kirkisani, Ebu Yusuf Ya'kub. Kitâb'ül-Envar ve'l-Merakıb. nşr. Leon Nemoy. New York: The Alexander Kohut Memorial Foundation, 1940.
- Knobel, Peter S. "Rites of Passage: Jewish Rites". Encyclopedia of Religion. Ed. Mircea Eliade. New York: Macmillan Publishing Company, 1987.
- Kolatch, Alfred. The Second Jewish Book of Why. New York: Jonathan David Publishers Inc, 1994.

- Kurt, Ali Osman. “Yahudilikte Levirat Evlilik: Geleneğin Tutsak Ettiği Kadınlar”. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 11/17 (2016), 245-266.
- Kurt, Ali Osman. *Erken Dönem Yahudi Tarihi*. Ankara: Eski Yeni Yayınları, 2. Basım, 2019.
- Kurt, Ali Osman. *Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam’da Din Değiş-tirme*. ed. Fatıma Kandemir, İstanbul: Bilimevi Basın Yayın, 2020.
- Kurt, Ali Osman, Dursun Ali Aykıt. *Dinler Tarihi*. Ankara: Bilay Yayınları, 2. Basım, 2019.
- Lewittes, Mendell. *Jewish Marriage, Rabbinic Law, Legend and Custom*. New Jersey: Jason Aranson Inc., 1994.
- Liliana, Vana. *Yahudilik’de Kadın*. çev. Mehmet Aydın. Konya: NKM yayınları, 2013.
- Mace, David R. . *Hebrew Marriage, A Sociological Study*. London: The Epworth Press, 1953.
- Mağribi, Samuel b. Yahya el-. *İfhamü’l Yahud*. nşr. Muhammed Abdullah eş-Şerkavi. Daru’l Hidaye, 1986.
- Mann, Jacob. “Sefer ha-Me’asim li’Vney Erets-Yisrael”. *Tarbits* 1. 1929-30.
- Margaliot, M.(ordechai). *Halakot Erets-Yisrael min ha-Gniza*. Yeruslayim: 1974.
- Meiselman, Moshe *Jewish Women in Jewish Law*. New York: Yeshiva University Press, 1978.
- Meral, Yasin. *Dünya Dinleri ‘Evlilik ve Boşanma’*. ed. Şinasi Gündüz, İstanbul: Milet Nihal Yayınları, 3. Basım, 2020.
- Meral, Yasin. *Yahudi Kaynakları Işığında Yahudilik*. İstanbul: Milet Nihal Yayınları, 2021.
- Morrison, Marta A. , Stephen F. Brown. *Judaism World Religion America: Library of Congress Cataloging in Publication Data*, 2002.

- Muhammed Şakir, Muhammed Fuad Abdulbakî, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrût, 1987.
- Neusner, Jacob The Encyclopedia of Judaism. 500. New York: 1932.
- Neusner, Jacob, The Halakah. "Yebamot". An Ancylopaedia of the Law of Judaism. Ed. E. J. Brill. 8/3. Leiden: 2000.
- Neusner. Jacob, Tamara Son, Jonathan E. Brockopp. Judaism and Islam In Practice. New York: British Library Cataloging in Publication, 2000.
- Newman, Y.- Sivan, G. "Agunah". Judaism A-Z: Lexicon of Terms and Concepts. Ed. Avner Tomaschoff. 1980.
- Nirun, Nihat. Sistematik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 1994.
- Örnek, Sedat Veyis. Türk Halk Bilimi. Ankara: Bilgesu Yayınları, 2016.
- Örs, Hayrullah. Musa ve Yahudilik. İstanbul: Remzi Yayınları, 2000.
- Özbek, Abdullah. "Bir Eğitim Kurumu Olarak Ailenin Önemi" İslam'da Aile ve Çocuk Terbiyesi-2. İstanbul: İSAV, Ensar Neşriyat, 1996.
- Özkan, Ali Rafet. Dinlerde Kurban Kültü. Ankara: Akçağ Yayınları, 2003.
- Parry, Aaron Talmud Nedir? çev. Estreya Seval Vali. İstanbul: Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş., 2005.
- Porton, Gary G. Understanding Rabbinic Midrash: Texts and Commentary. Hoboken, New Jersey: Ktav Publishing, 1985.
- Preedy, M. , N. Bennett, C. Wise. Educational leadership: Context, strategy and collaboration. 2012.
- Prickett, John Living Faiths, Marriage and the Family. Cambridge: Lutterworth Press, 1985.

- Rabinowitz, Zvi Meir. Sefer ha-Me'asim li'Vney Erets Yisrael, Siridim Hadaşim. Tarbits 41. 1971-72.
- Rayner, David J. Goldberg-John D. The Jewish People, Their History and Their Religion. UK-USA: Penguin Books, 1989.
- Reform Judaism. "B'nai Mitzvah'ın (Bar/Bat Mitzvah) Kökenleri". Erişim 17.10.2016. <https://www.reformjudaism.org/beliefs-practices/lifecycle-rituals/religious-education-rituals/origins-barbat-mitzvah>
- Reform Judaism. "Brit Mila". Erişim 17.10.2016. <http://www.reformjudaism.org/britmilah-circumcision-ritual>
- Rothkoff, Aaron. "Mitzvah". Encyclopaedia Judaica. Ed. Fred Skolnik. 14/374. USA: Keter Publishing House Ltd., 2007.
- Sandıkçı, Kemal. İslam'da Ailenin Önemi. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995.
- Schechter, Solomon, Julius H. Greenstone. "Foundling". The Jewish Encyclopedia. Ed. Isidore Singer. New York: Funk & Wagnalls, 1901-1906.
- Schereschewsky, Ben-Zion (Benno). "Ketubbah". Encyclopedia Judaica. Ed. Fred Skolnik. 10/927-928. USA: Macmillan Reference, 2007a.
- Schereschewsky, Ben-Zion (Benno). "Divorce". Encyclopaedia Judaica. Ed. Fred Skolnik. 5/717. New York: Keter Publishing House, 2007b.
- Schlanger, Judith Olszowy. Karaite Marriage Documents from the Cairo Geniza, Legal Tradition and Community Life in Medieval Egypt and Palestine. Leiden: Brill, 1998.
- Schostak, Zev. Jewish Family Laws. Jeruşalem: 1983.
- Seydişehri, Mahmud Esad. Tarih-i İlm-i Hukuk. İstanbul: Matbaa-yı Amire, 1331.
- Siedel, Leonard V. Snowman-Jonathan. "Circumcision". Encyclopedia Judaica. Ed. Fred Skolnik. c. 4. USA: Macmillan Reference, 2007.

- Skolnik, Fred. "Ketubbah". *Enclopaedia Judaica*. 12/93-100. USA: Keter Publishing House Ltd, 2. Baskı, 2007.
- Soury, Jules. *Karşılaştırmalı Mitoloji Işığında İsrail Dini*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2008.
- Şeker, Cihat. "Yahudilikte Evlilik ve Cinsellik Anlayışı / Ahlakı". *İLTED* 2/44 (2015), 247-271.
- Taberânî, Ebu'l-Kâsım Süleyman b. Ahmed. *el-Mu'cemü'l-Vasıt*. Tahk., Târık b.
- Ivadillah-Abdulmuhsin b. İbrahim, Dâru'l-Harameyn, Kahire 1415.
- Tannahil, Reay. *Tarihte Cinsellik*. çev. Sinem Gül. Ankara: Dost Yayınları, 2003.
- Tezokur, M. Hadi. "Yahudi Dinsel Yaşamında Mikve'nin Yeri ve Önemi" *Dinler Tarihi Araştırmaları-VIII. Bütün Yönleriyle Yahudilik* (2012).
- The American Dictionary of The English Language*. ed. Joseph M. Patwel. Boston: Houghton Mifflin, 3. Basım, 1992.
- The Encyclopedia of Judaism*. Ed. Geoffrey Wigoder. 733. Belgium: The Jerusalem Publishing House, 1989.
- The Formation Of The Babylonian Talmud*. ed. Jacob Neusner, Eugene-Oregon: Wipf and Stock Publishers, 2003.
- The Oxford Dictionary of the Jewish Religion*. ed. Adele Berlin. Oxford Üniversitesi Yayınları, 2011.
- Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre. *el-Câmiu's-Sahih*. Tahk., Ahmed
- Tora ve Aftara "Bereşit". çev. Moşe Farsi. İstanbul: Gözlem Gazetecilik Yayın A.Ş., 2010.
- Turan, Süleyman. "Günah Hastalık ya da Alternatif Bir Yaşam Biçimi mi? Modern Yahudi Mezheplerinde Homoseksüellik Konusunda Yaşanan Kırılmalar". *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 30 (2004), 141-166.
- Ünal, Asife. *Yahudilik'te, Hristiyanlık'ta ve İslâm'da Evlilik*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1998.

- Ünal, Asife. “Bütün Yönleriyle Yahudilik”. *Dinler Tarihi Araştırmaları-VII*. 674-698. Ankara: 2012.
- Ünal, Asife. “Yahudi Düğün Gelenekleri”. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi* 5/2 (2016), 225-241.
- Ünal, Asife. “Yahudi Gelenğinde Kadının Yaratılışı”. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/2 (2017), 103-117.
- Vaux, Ronald de. *Yahudilikte Aile*. çev. Ahmet Güç. Bursa: Arasta Yayınları, 2003.
- Yaacov Vainstein. *The Cycle of Jewish Life*. Jerusalem: Feldheim Pub, 1990.
- Yaman, Ahmet. *İslâm Aile Hukuku*. Konya: Post Ajans AŞ. Yayınları, 1992.
- Yasdıman, Hakkı Şah. “Pavlus’un Evlilik Hakkındaki Görüşü” *İsparta: Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (2001),
- Yasdıman, Hakkı Şah. “Yahudi Dininde Ailenin Yeri”. *DEÜİFD* 13-14 (2001),
- Yasdıman, Hakkı Şah. “Yahudi Kutsal Metinlerinde Kadının Konumu”. *Bütün Yönleriyle Yahudilik* (2012),
- Yetkin, Huriye. *Yahudi Geleneklerine Göre Ölüm Cezası Gerektiren Eylemler*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Yılmaz, Ömer “Hristiyan Mistik ve İslâm Tasavvuf Gelenğinde Kadın İmgesi ve Evlilik Konusuna Kısa Bir Bakış” *Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012.
- Yığitoğlu, Mustafa, Ömer Faruk Habergetiren. “Yahudilik ve İslâm’da Zina Suçu ve Cezası”. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 5/2 (2016), 271-297.
- Zeynep, Akbay. “Musevilik”. *Dinler Tarihi Ansiklopedisi*. 2/361-384. İstanbul: Gelişim Yayınları, 1976.